

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicorum, Et Aliorum
Ecclesiasticorum Speculum**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

De excusationibus iram remittere nolentium. cap.xxii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

dixerit fatue, reus erit gehennae ignis, num vel os de-
ducere, vel hircere licebit, aut parum, aut magnum re-
spondere? Tot peccata, tanta supplicia, tantum pudoris
eludere licet, per condonationem offensae, nihil enim est
huic virtuti aequale. Quos non potuerunt Moy ses, & Sa-
muel eripere ab ira Dei, huius praeccepti obseruatio eripe-
re potuit, ac proinde illis, quibus ista dixit, assidue praec-
cepit, inquit b: Remittite malefacta vnusquisque fra-
tri suo: ne sitis memores offensarum in cordibus vestris.
De malefactis proximi ne cogitaueris. Non dixit solum
remitte, sed vel in mente habeas, ne cogites, omittit
vniuersam iram; hircus tolle. Dum vindictam adornas, pri-
mum te ipsum tormēto afficis, veluti si carnificem iram
tibi apposuisses, dilanians tua ipsius viscera. Quid enim
miserius homine perpetuo irato? Quemadmodum fu-
riosi nunquam fruuntur tranquillitate, ita qui simultate
gerit, & inimicum habet, nūquam fruatur vlla pace, per-
petuo astuans, tempestatemque cogitationum indies
aggrauat. Verba factaque secum reputat, ipsius quoque
nomini infestus, qui iniuriam dedit. Si audiat illum no-
minari, efferatur continuo magno cum animi cruciatu,
& ad solum illius conspectum trepidat, & horret, tan-
quam si vltima patiatur. Quod si quid illius, vel vestem,
vel domum videat, omnium istorum intuitu torquetur;
ac quemadmodum dilectorum, & charorum hominum
vestes, vultus, calceamenta, domus mox vt visa fuerit,
excitare nos, & commouere solent: Ita quoque inimi-
corum seruus, amicus, domus, angiportus in cōspectum
datus, aut quodcumque illius monumētum praefert, ani-
mos ardit, atque alias super alias, vt quodeūque visum
fuerit, plagas incutit. Quorsum opus est istiusmodi ani-
mi obliuione, tantis tormentis, ac tali supplicio? Quod si
nec gehēna immineret odio laborantibus, saltē ob ipsius
odij cruciatum peccata proximorum condonāda essent.

a Matth. 5.

*Virtus, & ef-
ficacia condona-
tionis offensae.*

b Mat. 5. 6. 13.
Mar. 11. Luc. 6.

*Homine perpe-
tuo irato nihil
miserius.*

*Ob ipsius odij
cruciatum pec-
cata proximorum
sunt condonan-
da.*

De excusationibus iram remittere nolentibus.

CAP. XXII.

NE mihi alleges iniuriarum acceptarum moles; nō
enim illud in te facit pertinaciā irarum, sed quod
parum memor es tuorum delictorum, neque ge-
hennam

*Causa simul-
tatis quae sit.*

G v

hennam ante oculos habes, aut Dei timorem. Si vindictam incumbas, ultionemque persequar, sive verba, siue per facta, siue per imprecationem, Deus à sumēda ultione supersedebit, vtpote te satagentem tui ipsius vindictam. Imo non solum persequatur per iniuriarum tuarum, quas passus es, sed à te ipso exiget, vt iniuriosè à te habitus. Si in rebus humanis mo sibi ius dicit, & pro arbitrio ultionē dispensat, quanto magis id obseruandum in rebus illis, vbi Deus vindex constitutus est? Iniurias igitur aliquis tibi læsit, infinita mala infixit? caue poenam tuam perferre, ne Dominum illius contumeliosè tractes: cede. Ipse negotium multò melius administrabit, quam tu. tibi solummodo iussum est, vt pro eo, qui te preces fundas, quid autem de eo statuendum sit, ius referuari iussit, Nunquam tibi tales ultiones adferat, quales ille instruxit, modo illi ius irarum tuarum cedas. Neque imprecationes facito aduersus inimicos, sed illi relinquant arbitrium iudicandi; siue enim no iurias condonemus, siue reconciliemur, siue pro iniuriis deprecemur, nisi ipsi conuersi fuerint, ac in melius mutauerint, Deus ipse non dimittet, quasi qui commodis tantummodo studeat. Sed te laudat, tuam philosophiam amplectitur, illum verò punit, ne tuam philosophia deterior reddatur.

Idem sibi ius dicere potest.

Iniuriarum non ferarum acceptarum actio Deo committenda est. a Mat. 5. Luc. 6.

Excusatio reconciliari nolentium.

Multi à nobis admoniti super reconciliationem, vt temperare non placebat, hanc excusationem prætextant, quæ nihil aliud fuit, quàm prætextus eorum iniquitatis; nolle, scilicet, se reconciliationem, ne deteriore inimicum faciant, ne acerbiorē postea & maiorem contemptum experiantur, ac præter hoc illud quod adijciunt, vulgò existimatum iri, ipsos ob imbecillitatem priores ad reconciliationem placationemque miseris. Caterum omnia ista vana sunt. Oculum enim nunquam dormitans nouit mentem tuam, ac pro conseruorum rumusculos curare non debemus, vbi dici ipsi persuasuri sumus, qui de causa nostra cogitatur futurus est. Si autem illud tibi curæ est, ne eum deteriore tua bonitate facias, scias velim eum hoc pacto deteriore non futurum, sed deteriore futurum, si eum

non places. Nam etsi mortalium omnium scelestissimus sit, etsi non dicat, neque palam præ se ferat, attamen tacitus approbabit tuos philosophicos mores, conscientiaque sua tuam reuerentur mansuetudinem. Quod si in eadem malignitate perstiterit, nec blanditiis emolliatur, maximam poenam à Deo sustinebit. Id tibi certum habere, quod quanto magis aspernatus fuerit tuæ placationis industriam, tanto maiorem sibi poenam coaceruat. Quid ais, deterior fit colendo? Id crimen ipsius, tuum autem encomium, quod cum eum talem diuinabas futurum, non tamen ab eo colendo absteris, ut diuinæ voluntati satisfaceres; ipsius crimen quod tua bonitate nihilo quàm antea melior redditur. Multò tolerabilius, alios inculari propter nos, quàm nos propter alios.

Ne mihi dixeris frigida ista verba: verendum ne obmetum me putet ad se accurrissè, ac proinde maiores fastus sumat: puerilis ista animi sunt, & stulti, & ad hominum exultationes obstupescens. Ne me putet, ais, putet, inquam, quod ob metum accessisti. Quid tum? nam & ita merces tua maior futura est, cum & istud præcognoscas, & tamen ob timorem Dei omnia istiusmodi sustineas. Qui famam hominum aucupans, famaque gratia reconciliationem instituit, abscinditur à remunerandi lucro. Qui autem hoc ipsum planè cognitum habet, quod multi & irridebunt, & vituperabunt, neque tamen vel ita abstat à reconciliatione, duplicatam, & triplicatam habebit coronam.

Caue igitur homo ab istis irrationabilibus affectibus, neque pudefias, neque erubescas, neque ita loquere. Modo inter nos rixati sumus, fanda, infanda diximus, ac iam statim ad reconciliationem accurramus? At quis non vituperabit meam facilitatem? Nemo cordatus damnabit tuam facilitatem, sed si manseris implacabilis, tum te omnes irridebunt, tum magnum dabis diabolo spatium, non enim ex tempore solum durior fiet reconciliatio, sed ex rebus interea oborientibus. Cogita, quod ob Deum talia pateris, & plenam percipies consolationem, animumque subterfugientem, reformidantem, erubescens, pudefientem exacue, ei que continuo ista occinet.

Quid

*Alia reconcilia-
ri nolens in excu-
satio.*

*Tertia reconcilia-
ri nolentium
excusatio.*

Quid cessas? quid subterfugis? quid detrectas? non cuncta, non de aliis rebus momentaneis, sed de nostrorum salute agitur. Deus ista facienda præcepit. Quod igitur illius mandatis postponentur, ne cessatim leniti simus. Intelligat inimicus magnam à nobis adhibitam, ut diuinis placitis nos attemperemus, denuo cōtumelias inferat, siue quid aliud acerbius omnia feramus generosè, neque tantum illi, quam nobismetipsis gratificemur, præ omnibus virtutibus ad maiorem mercedem nobis imputabitur in illis. Multa deliquimus, in magnis offendimus, & Deum nostrum irritauimus, dedit ex sua humanitate hanc recōciliationis. Ne igitur deseramus hunc pulcherrimum saurum: ex multa sua benignitate mercedem nobis pōdit, & magnam & ineffabilem, & quam maxime desideramus, nimirum veniam nostrorum peccatorum.

*Eni dicamus:
dimitte nobis
debita nostra,
sicut et nos, etc.
à Matth. 6.*

Si legem Cæsar statuisset, ut omnes inimici inirent, aut capite plecterentur, quid putas, an nos festinarent ad mutuas recōciliationes? Ego quæ sic arbitror. Quam veniā igitur habebimus, cum tantam reuerentiā tribuimus Domino, quantum seruis nostris tribuimus? Ob hoc ipsum iussus est: Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris, Quid eo mitius? quid maius præcepto? Te iudicem fecit in condemnationum criminum; si pauca dimittis, pauca dimittimus, plura, plura: Si ex corde dimittis & sinceriter, in pacto tibi Deus remittit. Si præter veniam datam etiam pro amico habeas, eodem modo aduersus te afficietur, adeo, ut quanto magis quis aduersus te cauerit, tanto magis tibi ad reconciliationem propitius sit, quandoquidem ipse hoc pacto in causa debitoris nobis maiora crimina condonentur. Cum dixeris: dimitte nobis, quemadmodum nos dimittimus, si tu dimittas, nihil aliud à Deo postulas, quàm vt te omni iustificatione, omni venia denudet. Cæterum, inquit, ausim dicere: dimitte mihi, & dimitto, sed tantum in parte in præcatione enuntio, quæ habet, dimitte mihi. Quid tum hoc, etiamsi tu ipse illud non dicas, Deus tamen ita facit: & quemadmodum dimittis, ita dimittimus.

Nō prodest iracundis oratione in oratione dominica: sicut et nos dimittimus.

Nam illud ex sequentibus, quæ postea inducit, clarum facit: Si enim non remiseritis hominibus, neque pater vester caelestis remittet vobis. Ne igitur cautelam putes, si non rotam orationem proferas, aut dimidiatam precationem facias, sed prout instituit, ita precare, ut necessitas dictionis quotidie exterrere cõpellat te ad proximo veniam condonandam.

D. verò Gregorius ^a docens quomodo ira compesci debeat: Duobus, inquit, modis fracta possidere animum ira deuescit. Primus quippe est, ut mens sollicita antequam agere quodlibet incipiat, omnes sibi quas pati potest, contumelias proponat, quatenus redemptoris sui probra cogitans, ad aduersa se præparet. Quæ nimirum venientia tanto fortius excipit, quanto se cautius ex præsentia armavit. Qui enim improuidus ab aduersitate deprehenditur, quasi ab hoste dormiens inuenitur, eumque citius inimicum necat, quia non repugnantem perforat. Nam qui mala imminencia per sollicitudinem prænotat, hostiles incurfus quasi in insidiis vigilas expectat, & inde ad victoriam valenter accingitur, vnde nesciens deprehendi putabatur. Solerter ergo animum ante actionis suæ primordia cuncta debet aduersa meditari, ut semper hæc cogitans, semper contra hæc thorace patientiæ munitus, & quicquid acciderit prouidus superet, & quicquid non accesserit lucrum putet. Secundus autem seruandæ mansuetudinis modus est, ut cum alienos excessus aspiciamus, nostra, quibus in aliis excessimus, delicta cogitemus. Considerata quippe infirmitas propria, mala nobis exculat aliena. Patiēter namque illatam iniuriam tolerat, qui piè meminit, quod fortasse adhuc habeat, in quo debeat tolerari. Et quasi aqua ignis extinguitur, cum surgente furore animi sua cuique ad mentem culpa reuocatur.

Sed inter hæc, inquit ^b, solerter sciendum est, quod alia est ira, quam impatientia excitat, alia quam zelus iustitiæ format. Illa ex vitio, hæc ex virtute generatur. Si enim nulla ira ex virtute surgeret, diuinæ animaduersionis impetum Phinices per gladium non placasset. Hanc iram quia Heli non habuit, motum cõtra se implacabiliter supernæ vltionis excitauit ^d. Nam quo contra subditorum

*a lib. 5. moralis
in Tob cap. 32.
Ira bisariam
compescitur.*

*Iniuria illata
quomodo tolerari possit.*

*b d. lib. cap. 23.
Ira duplex.
Contra subditorum vitia ira
sciendum est.
c Numer. 25.
Psal. 105.
d 1. Reg. 2. et 4.*

a *Pfal. 4.*
b *Ecc. 1. 7.*

c *Pfal. 30.*

Ira iustitiae pe-
disse, quae non
domini esse de-
bet.

d *lib. 8. epist. 51.*

Ira refrananda
est.

e *Jacob. 1.*

f *Proverb. 16.*

ditorum vitia tepuit, eo contra illum districtior
reitoris exaruit. De hac ira per Psalmistam dicitur:
femini, & nolite peccare. Et per Salomonem: *Ma-*
est ira risu, quia per tristitiam vultus corrigitur
delinquentis. De hac iterum Psalmista ait: *Turb-*
est prae ira oculus meus. Sed cum per zelum animus
uetur, curandum summo opere est, ne hac eadem, qui
strumento virtutis assumitur, menti ira dominetur,
quasi domina praecat, sed velut ancilla ad obsequium
rata a rationis tergo nunquam recedat. Vnde necesse
vt hoc ante omnia qui zelo rectitudinis mouetur,
tendar, ne ira extra mentis dominium transeat, &
ultione peccati tempus, modumque considerans
gentem animi perturbationem subtilius retractans
stringat, animositatem reprimat, & motus feruidi
aequitate disponat, quatenus sic culpas delinquentis
corrigit, vt ante ipse qui corrigit per patientiam erit
vt feruorem suum transcendendo dijudicet, ne inten-
ranter excitatus ipso zelo rectitudinis longè a recti-
ne aberret.

Et idem alibi: *Quoties ira animum inuadit, in-*
tem edoma, vince teipsum, differ tempus furoris,
cum tranquilla mens fuerit, quod placet, vindicari
enim in vindicta malorum, sequi debet rationem
mi, non praere, vt quasi ancilla iustitiae post tergum
niat, & non lasciuia ante faciem prorumpat. Aliqua
verò ostendenda est, & non exhibenda: aliquando
benda est, sed non sequenda. Quando enim in ex-
tione iustitiae placata mente irascimur, iracundiam
non sequimur, & exhibemus. Ira enim, quae animum
perturbat, quanta consideratione cauenda est mon-
tur, de qua scriptum est: *Sit omnis homo velox ad i-*
diendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad i-
Ira enim viri iustitiam Dei non operatur, & de ea dicitur
est: *Melior est vir qui vincit iram, quam qui capit ir-*
tatem magnam. Cum igitur iram, quae cor perturbat,
sacra eloquia tot testimoniis detestentur, perpendamus
qua intentione debemus hoc vitium fugere, quod Deo
iudice, in testimonio illius toties reprobatur.